

9. SINIF YENİ TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ*

Semih AKTEKİN**

Derya CEYLAN***

Özet

Bu çalışma 2007 yılında kabul edilen 9. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı'nın genel özellikleri, kazanımları, içeriği, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme boyutuyla ilgili tarih öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Çalışma Giresun il merkezi ve ilçelerinde ortaöğretim kurumlarında görev yapan 50 tarih öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 50 tarih öğretmenine anket uygulanmış bunlardan 10 tanesiyle de ayrıca mülakat yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin yüzde ve frekans değerleri tablolar halinde gösterilerek analizleri yapılmıştır. Araştırmaya göre tarih öğretmenlerinin çoğunun 2007 yılı 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı'nı teorik olarak olumlu değerlendirdikleri fakat programla ilgili bir takım tereddütlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Tarih öğretmenleri tarafından okulların fiziki koşulları, ders süresinin yetersizliği ve hizmet içi eğitim seminerlerinin eksikliği programın uygulanması konusunda problem olarak görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yeni tarih programları, Türkiye'de tarih öğretimi, tarih eğitimi

Giriş

21. Yüzyıl pek çok değişimin hızla yaşandığı bir çağ olarak görünmektedir. Bireylerin bu değişime uyumlu olabilecek beceri ve değerlerle donanımlı olabilmeleri de her çağda olduğu gibi bu çağda da eğitimin öncelikli sorumluluğu olarak düşünülmektedir. Eleştiren, yaratıcı düşünen, bilgiyi bulan ve kullanan, araştırmacı bireylerin yetişebilmesi yine bu özellikleri destekleyici nitelikteki eğitim programları ve programlara uygun öğrenme ortamlarının oluşturulmasıyla olanaklı hale getirilebilir. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından çağımızdaki değişim ve gelişmelere uyum sağlayacak bireylerin yetiştirilmesine olanak sağlamak amacıyla ilk ve ortaöğretim programlarının yenilenmesi kapsamında 2007 yılında 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı da yeniden düzenlenmiş ve 2008-2009 öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren

* Bu makale danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. Semih AKTEKİN'in yaptığı KTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2009 yılında Derya CEYLAN tarafından hazırlanan '9. Sınıf Yeni Tarih Öğretim Programıyla İlgili Öğretmen Görüşleri' isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr.; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fak., Tarih Eğitimi ABD, Trabzon

*** Araş. Gör.; Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Eğitimi ABD, Giresun

çeşitli dönemlerde ihtiyaçlar doğrultusunda program değişikliklerine gidilmiştir. Tarih öğretiminde de pek çok kez yeni programlar hazırlanarak mevcut programların eksiklikleri giderilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalarda tarih öğretiminin sorunları ve eksikliklerinden yola çıkılmıştır. Tarih nedir, tarih öğretiminin sorunları nelerdir ve bu sorunlarla ilgili çözüm önerileri neler olabilir gibi sorular bu alandaki program geliştirme çalışmalarının da temelini oluşturmuştur (Özbaran, 1992). Tarih öğretiminin çağın yeniliklerine ayak uydurabilmesi amacıyla tarih programlarında değişiklikler yapılmış, buna bağlı olarak ders kitapları da değiştirilmiştir ve ihtiyaç duyulduğunda da değiştirilmektedir (Safran, 2006). Tarih dersi öğretim programlarının gelişimi incelendiğinde Çapa (2005,43), 1924 programının Türk tarihinden ziyade, Genel tarih ve Avrupa tarihine öncelik veren Avrupa merkezli bir tarih öğretimini içerdiğini, bu programın öncekinden farklı olarak İslam tarih ve medeniyetine yer vermemiş olduğunu, ortaokul ve liselerde uygulanan bu programın 1927’de bazı değişikliklere uğradığını fakat asıl değişikliğin 1930’ dan sonra tarih tezine göre yapıldığını belirtmektedir. Aynı döneme ilişkin değerlendirmesinde Yücel (1946) 1927 yılında tarih programlarında radikal bir değişiklik yapıldığını, bu değişimin amacının da Türk tarihini mihver yaparak öğretimde bulunmak olduğunu belirtmiştir (Yücel, 1946, s. 286, Akt. Ata, 2002, 29). 1929 yılında açılan Millet mekteplerinde tarih dersleri daha çok tarihi menkıbe ve tarihi muhasebe anlatma şeklinde yapılmaktaydı (Ata, 2002). 1938 Ortaokul programında tarih dersinin sadece öğretim programı verilmiş olup ayrıca öğretmenin izleyeceği yöntem kısmı yoktu (Ata, 2002). 1952 ve 1973 Lise müfredat programlarında ise sadece sınıflara göre konu dağılımına yer verilmiş, öğretim yöntem ve tekniklerinden bahsedilmemiştir (MEB, 1952 ve 1973’ten Akt. Ata, 2002, 34). 1975 yılında Felsefe Kurumu tarafından gerçekleştirilen seminerde Tunçay (1975, 282) o zamanki tarih öğretim programını, “Lise 1 tarihinin konusunu İlkçağ, Lise 2 tarihinin konusunu Ortaçağ ve Lise 3 tarihinin konusunu Yeni ve Yakınçağ oluşturmaktadır; Edebiyat şubelerinin son sınıflarında 3 saat diğerlerinde 2 saat tarih dersi okutulmaktadır; Lise 2 Edebiyat şubelerinde Genel Türk Tarihi dersi ile Lise 2 Fen ve Edebiyat şubeleri için ortak olan Türk ve İslam Sanat Tarihi dersi vardır; ayrıca bütün sınıflarda iki haftada 1 saat Türkiye Cumhuriyeti ve İnkılap Tarihi dersine ayrılmaktadır” şeklinde belirtmektedir. 1981 yılında Türk İnkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi programlarında değişiklik yapılmış (MEB, 1981), 1982 yılında Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Dersinin adı Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük olarak değiştirilmiştir (MEB,1982). 1983 yılında Ortaöğretim Kurumları Tarih Programı kabul edilmiştir (MEB, 1983). Köstüklü (1998, 186) Lise I, II ve III. Sınıflarda uygulanan 1983 tarihli tarih öğretim programına ilişkin değerlendirmesinde lise tarih müfredatının ilköğretim tarih müfredatının biraz daha genişletilmiş ve derinleştirilmiş bir tekrarı olduğunu, Yakınçağ, Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürk İlkeleri konularının biraz daha yoğun olduğunu dile getirmiş ve müfredatta dikkat çeken sorunlardan birinin konuların çoğunlukla askeri ve siyasi olaylara ayrılması olduğunu belirtmiştir. 1991 yılında lise ve dengi okulların II. ve III. Sınıflarına ait Sanat Tarihi Dersi öğretim programı kabul edilmiş (MEB, 1991), 1992 yılında Osmanlı Tarihi 1-2, Genel Türk Tarihi 1-2-3 ve Tarih 1-2 dersleri kabul edilmiştir (MEB, 1992). 1993 yılında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği’ni uygulayan ortaöğretim kurumlarının ortak dersleri arasında yer alan Tarih 1-2 programları kabul edilmiştir (MEB, 1993). 1998’de Ders Geçme ve Kredi Sistemine göre dönemler esas alın-

rak hazırlanan ve Sınıf Geçme Sistemi'nde uygulanmakta olan program, 2455 ve 2470 sayılı Tebliğler Dergisi'ndeki açıklamalar doğrultusunda sınıflar esas alınarak düzenlenmiş ve uygulama bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 27.4.1998/64 sayılı Kurul Kararı). Son olarak 2007 yılında tarih öğretim programlarıyla ilgili değişiklik yapılmış ve ilk olarak 2008–2009 öğretim yılında 9. Sınıflarda yeni tarih öğretim programı uygulanmaya başlanmıştır. Yeni programın temel yaklaşımında da belirtildiği üzere sürekli değişim ve gelişim halinde olan dünyada, bireylerin ilgi, ihtiyaç ve beklentileri; çağın getirdiği yenilikler diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da değişiklikleri gerekli kılmaktadır. 2007 programında 'öğrenci merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine imkan sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır.' (MEB,2007). 1998 tarih öğretim programı ve 2007 tarih öğretim programı birlikte değerlendirildiğinde 1998 tarih öğretim programının davranışçı yaklaşıma dayalı oluşturulduğunu, 2007 tarih öğretim programının ise öğrenciyi aktif kılan, yapılandırmacı yaklaşımlar esas alınarak oluşturulduğunu söylemek mümkündür (Safran, 2010).

Araştırmanın Önemi

İlgili literatürde Tarih öğretmenlerinin yeni programlarla ilgili görüşlerini yansıtan yeterli çalışmalara rastlanılmaması nedeniyle bu araştırma, 2008 yılında uygulanmaya başlanan Tarih Dersi Öğretim Programı'yla karşılaştırılması ve programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin yeni programa ilişkin görüşlerinin alınması yoluyla programın getirdiği yenilik ve değişimlerin belirlenmesinde, yeni programın tarih öğretimine katkılarının değerlendirilmesinde, varsa programla ilgili eksiklik veya uygulamadaki aksaklıkların belirlenmesinde, daha nitelikli programların geliştirilmesinde, tarih öğretimi ve program geliştirme ile ilgili yapılan araştırmalara katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Ayrıca 2008 yılında uygulanmaya başlanan Tarih dersi öğretim programıyla ilgili daha önce yapılmış bir değerlendirmeye ulaşılamaması ve bu araştırmanın yeni tarih programıyla ilgili yapılan ilk çalışmalardan birisi olması nedeniyle çalışmanın programın değerlendirilmesine ışık tutması beklenmektedir.

Amaç ve problem

Bu araştırmanın temel amacı, 2007 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Tarih Dersi Öğretim Programı Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu tarafından geliştirilen ve bakanlıkça kabul edilen "Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı"nı öğretmen görüşlerine yönelik olarak değerlendirmektir. 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı 2008–2009 öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. Şüphesiz bir öğretim programının etkililiği uygulama alanında anlaşılır. Öğretim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenler teoride hazırlanmış bir eğitim programının uygulamadaki sınırlılıklarını ve olumlu yanlarını en iyi değerlendirebilecek kişilerdir. Bu nedenle araştırmanın temel problemini değişen tarih programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Bu temel problem dışında araştırmanın alt problemleri şöyle sıralandırılabilir:

- Tarih öğretmenlerinin 2007 yılı 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı'nın genel özelliklerine ilişkin görüşleri?
- Tarih öğretmenlerinin 2007 yılı 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı'nın kazanım ifadelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Tarih öğretmenlerinin 2007 yılı 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı'nın içeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Tarih öğretmenlerinin 2007 yılı 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı'nın öğrenme-öğretme boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
- Tarih öğretmenlerinin 2007 yılı 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı'nın ölçme değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma:

- Giresun ili ortaöğretim okullarında tarih öğretmenliği yapmakta olan 9. sınıf tarih öğretmenlerinin görüşleriyle,
- 2008–2009 öğretim yılıyla,
- Araştırmada yer alan veri toplama araçlarındaki sorularla,
- Araştırmada ulaşılan yerli ve yabancı kaynaklarla sınırlıdır.

Yöntem

Bu çalışmada tarih öğretim programı ile ilgili var olan durum incelenmeye çalışıldığından, araştırma betimsel araştırma yöntemine uygun olarak yapılandırılmıştır. Betimsel yöntem genellikle bir durumu açıklamak, değerlendirmek ve olaylar arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla gerçekleştirilir. Neredeyiz, mevcut durum nedir, hangi yöne gitmeliyiz sorularına cevap arar (Çepni, 2007, 34).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2008-2009 eğitim öğretim yılında Giresun İli merkezi ve ilçelerinde ortaöğretim kurumlarında çalışan tarih öğretmenleri oluşturmaktadır. Giresun il merkezi ve ilçelerinde ortaöğretim kurumlarında çalışan 14'ü bayan, 36'sı erkek toplam 50 tarih öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket ve mülakat kullanılmıştır. Anket formundaki sorular üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm örnekleme dahil olan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mesleki deneyim ve eğitim durumlarını belirlemeye yönelik soruları içermektedir. İkinci bölümde, yeni programın genel özellikleri, programda yer alan kazanımlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme boyutuna ilişkin sorular yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise, öğretmenlerden programla ilgili eklemek istedikleri hususları belirtmeleri istenmiştir. Mülakat ise yarı yapılandırılmış olup 12 sorudan oluşmuştur.

2008–2009 eğitim-öğretim yılında 9. Sınıflarda uygulanmaya başlanan yeni tarih öğretimi programının genel özellikleri, programda yer alan kazanımlar, programın içeriği, öğretme-öğrenme ve ölçme-değerlendirme boyutuna ilişkin tarih öğretmenlerinin görüşlerini araştırmaya yönelik hazırlanan anket ile toplanan veriler, SPSS for Windows 15, 0 paket programı ile çözümlemeye tabi tutulmuştur. Verilerin

çözümüne geçilmeden önce, anket ile toplanan verilerin belirlenen sınırlar içinde olup olmadığı, hatalar barındırıp barındırmadığı kontrol edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin yüzde ve frekans değerleri tablolar halinde gösterilerek analizleri yapılmıştır. Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi, 05 olarak kabul edilmiştir.

Mülakat verilerinin analizinde kaydedilen notlar tek tek okunarak benzerlik ve farklılıklarına göre kategorilere ayrılmıştır. Mülakatlardan elde edilen verilerin anket sonuçlarıyla karşılaştırılması yapılmıştır. Alınan sonuçların birbirini destekler nitelikte olduğu görülmüştür ve anket analizlerinin değerlendirilmesinde de bu cevaplardan yararlanılmıştır. Mülakatlarda yer alan önemli cümleler ise anket analizi sırasında ilgili bölümlerde doğrudan alıntı olarak kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, 2007 Yılı 9. Sınıf Tarih Öğretim Programı ile ilgili tarih öğretmenlerinden anket vasıtasıyla toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmenlerin Programın Genel Özelliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Programın Genel Özelliklerine İlişkin Görüşler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Yeni tarih programı tarih dersleri ile ilgili daha önceden var olan problemleri ortadan kaldırmaktadır.	f	1	22	5	21	1
	%	2,0	44,0	10,0	42,0	2,0
Yeni programda dersler daha zevkli hale gelmiştir.	f	0	11	4	30	5
	%	0,0	22,0	8,0	60,0	10,0
Yeni programda dersler daha faydalı hale gelmiştir.	f	0	11	3	32	4
	%	0,0	22,0	6,0	64,0	8,0
Yeni programda dersler daha anlaşılır hale gelmiştir.	f	0	11	6	9	6
	%	0,0	22,0	12,0	58,0	12,0
Yeni programda derslerde kazanılan bilgi ve beceriler daha kalıcı hale gelmiştir.	f	0	9	14	21	6
	%	0,0	18,0	28,0	42,0	12,0
Yeni programla öğrencilere tarih dersini sevdirerek öğretmek mümkündür.	f	0	8	13	23	6
	%	0,0	16,0	26,0	46,0	12,0
Yeni programla öğrenciler derste daha aktif hale gelmiştir.	f	0	11	5	28	6
	%	0,0	22,0	10,0	56,0	12,0
Yeni programı uygulama konusunda yeterli bilgiye sahibim.	f	2	7	9	30	2
	%	4,0	14,0	18,0	60,0	4,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi “Yeni tarih programı tarih dersleri ile ilgili daha önceden var olan problemleri ortadan kaldırmaktadır” maddesine öğretmenlerin % 44’ü katılmıyorum, % 2’si kesinlikle katılmıyorum, % 42’si katılıyorum, % 2’si kesinlikle katılıyorum, % 10’unun kararsızım şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlardan yola çıkarak katılıyorum ve katılmıyorum ifadelerinin oranlarının birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin toplam % 46’sı yeni tarih programının tarih dersleri ile ilgili daha önceden var olan problemleri ortadan kaldırdığını düşünmediklerini söylemişlerdir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde de, öğretmenler kendilerine yöneltilen “sizce yeni tarih programı tarih dersi ile ilgili daha önceden var olan problemleri ortadan kaldırmakta mıdır?” sorusuna verdikleri cevaplarda yeni programın problemleri kısmen ortadan kaldırdığını, özellikle önceden var olan aşırı yoğunluk problemini ortadan kaldırdığını belirtmişlerdir. Bu konuda Öğretmen A: “Özellikle müfredatın ağırlığını biraz ortadan kaldırdı. Etkinliklere de daha fazla süre ayrılırsa ancak amacına ulaşabilir” demektedir.

Bu bölümde yer alan “Yeni programda dersler daha zevkli hale gelmiştir” maddesine öğretmenlerin % 60’ı katılıyorum, % 10’u kesinlikle katılıyorum, % 22’si katılmıyorum, % 8’i kararsızım şeklinde cevap vermişlerdir. “Yeni programda dersler daha faydalı hale gelmiştir” yargısına öğretmenlerin % 64’ü katılıyorum, % 8’i kesinlikle katılıyorum, % 22’si katılmıyorum, % 6’sı kararsızım şeklinde cevap vermişler, öğretmenlerin hiçbiri bu ifadeyi kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamamıştır. Bu bölümde yer alan “Yeni programda dersler daha anlaşılır hale gelmiştir” yargısına öğretmenlerin % 58’i katılıyorum, % 8’i kesinlikle katılıyorum, % 22’si katılmıyorum, % 12’si kararsızım şeklinde değerlendirirken öğretmenlerin hiçbiri bu ifadeye kesinlikle katılmıyorum şeklinde değerlendirmemiştir. “Yeni programda derslerde kazanılan bilgi ve beceriler daha kalıcı hale gelmiştir” yargısına öğretmenlerin % 42’si katılıyorum, % 12’si kesinlikle katılıyorum, % 18’i katılmıyorum, % 18’i kararsızım şeklinde cevaplandırırken öğretmenlerden hiçbiri kesinlikle katılmıyorum ifadesinde bulunmamıştır. “Yeni programla öğrencilere tarih dersini sevdirecek öğretmek mümkündür” ifadesine öğretmenlerin % 46’sı katılıyorum, % 12’si kesinlikle katılıyorum, % 26’sı kararsızım, % 16’sı katılmıyorum derken kesinlikle katılmayanların oranı % 0’dır. “Yeni programla öğrenciler daha aktif hale gelmişlerdir” ifadesini ise öğretmenlerin % 56’sı katılıyorum, % 12’si kesinlikle katılıyorum, % 22’si katılmıyorum, % 10’u kararsızım şeklinde cevaplamışlardır. Bu oranlar değerlendirildiğinde öğretmenlerin bu bölümdeki birinci ifade dışında diğer maddelere çoğunlukla katıldıklarını ve programlar hakkında olumlu düşündükleri görülmektedir.

“Yeni programın uygulanması konusunda yeterli bilgiye sahibim” ifadesini öğretmenlerin % 60’ı katılıyorum, % 4’ü kesinlikle katılıyorum, % 18’i kararsızım, % 14’ü katılmıyorum, % 4’ü kesinlikle katılmıyorum şeklinde değerlendirmişlerdir. Bu maddeden alınan sonuçlara göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun programı uygulama konusunda kendilerini yeterli gördüklerini söylemek mümkündür. Yapılan görüşmelerde de “yeni programı genel olarak derslerinize yansıtılabildiğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin büyük çoğunluğu genel olarak yansıttıkları cevabını vermişlerdir. Mülakat yapıldığında programların ilk yılının olması nedeniyle öğretmenler bu konuda bazı acemilikleri olduğunu, deneyerek öğrenmeye çalıştıklarını söylemişlerdir. Bunun yanında tam olarak uygulayamadığını söyleyen öğretmenler programa başlamadan bir hizmet içi eğitim semineri verilmiş olsa daha iyi olacağını düşündüklerini söylerken, birkaç dönem içerisinde daha iyi uygulayabileceklerini düşündüklerini dile

getirmişlerdir. Öğretmen B bu konudaki görüşlerini: “Öğretmenlere bir rehber kitap dağıtılmasını isterim. Bu yıl acemilikler yaşandı, programın uygulanması konusunda yeterli bilgi alınmadık, birkaç saatlik seminer aldık, o da yeterli değildi”, şeklinde dile getirmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin, Programda Yer Alan Kazanımlara İlişkin Görüşlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Programın Genel Özelliklerine İlişkin Görüşler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Programda yer alan kazanımlar tam olarak anlaşılır niteliktedir.	f	0	13	9	26	2
	%	0,0	26,0	18,0	52,0	4,0
Programın kazanımlarının tam olarak işlenebilmesi için derslere ayrılan süre yeterlidir.	f	9	25	2	12	2
	%	18,0	50,0	4,0	24,0	4,0
Programda yer alan kazanım ifadeleri içeriğe uygun yazılmıştır.	f	1	4	10	34	1
	%	2,0	8,0	20,0	68,0	2,0
Programdaki kazanım ifadeleri tarih dersinin genel amaçları ile uyumludur.	f	0	2	8	38	2
	%	0,0	4,0	16,0	76,0	4,0
Programda geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağlantı kurmayı sağlayacak kazanımlara yer verilmiştir.	f	0	6	9	35	0
	%	0,0	12,0	18,0	70,0	0,0

“Programda yer alan kazanımlar tam olarak anlaşılır niteliktedir” ifadesine öğretmenlerin toplam % 56’sı katılmakta, % 26’sı katılmamakta, % 18’i ise kararsız kaldığını belirtmektedir. Öğretmenlerden hiç biri kesinlikle katılmıyorum ifadesini kullanmamışlardır. “Programın kazanımlarının tam olarak işlenebilmesi için derslere ayrılan süre yeterlidir” ifadesine öğretmenlerin toplam % 68’i katılmıyorum, % 28’i katılıyorum; % 4’ü de kararsızım şeklinde cevap vermişlerdir. Buradan hareketle öğretmenlerin % 68’inin süreyi yetersiz bulduklarını söylemek mümkündür. Öğretmenlerle gerçekleştirilen mülakatlarda da kendilerine “programın uygulanabilmesi için derslere ayrılan süreyi yeterli buluyor musunuz” sorusu yöneltilmiştir. Ve bu konuda süreyi yeterli bulan 2 öğretmen dışında görüşülen diğer öğretmenlerin hepsi süreyi yetersiz bulduklarını ve zaman zaman vaktin yetmediğini dile getirmişlerdir. Öğretmen C: “Ne kadar çok zaman olursa benim için daha iyi, ne kadar çok örneklerle ayrıntıya girersem öğrencilerin kavraması o kadar kolay. Ünite yetiştirmek kaygısında kalırsak yüzeysel geçiyor. Hareket sahamız geniş olacak, örnekleri arttırabildiğimiz sürece iyi” diyerek bu konudaki fikrini dile getirmiştir. “Programda yer alan kazanım ifadeleri içeriğe uygun yazılmıştır” ifadesini değerlendiren öğretmenlerin % 70’i katılıyorum, % 10’u katılmıyorum, % 20’si kararsızım demektir. Böylece öğretmenlerin % 70’ini oluşturan büyük çoğunluk bu maddeyi olumlu değerlendirerek kazanımlar ve içeriği uyumlu bulmaktadırlar. Öğretmenlerin % 80’inin katılıyorum, % 4’ünün katılmıyorum, % 16’sının kararsızım şeklinde değerlendirdikleri “Programdaki kazanım ifadeleri tarih dersinin genel amaçları ile uyumludur” ifade-

sine bakarak öğretmenlerin çok büyük oranda kazanım ifadelerini tarih dersinin genel amaçları ile uyumlu bulduklarını söylemek mümkündür. “Programda geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağlantı kurmayı sağlayacak kazanımlara yer verilmiştir” ifadesine öğretmenlerin % 70’i katılıyorum, % 12’si katılmıyorum, % 18’i ise kararsızım şeklinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlardan hareketle öğretmenler yeni programda kazanımlar açısından yapılan değişiklikleri olumlu bulmaktadırlar sonucuna varabiliriz. Öğretmenler yapılan mülakatlarda da kazanımları büyük oranda eski programdakine kıyasla daha iyi bulduklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu eskiye göre öğrenciye ulaşmanın daha kolay olduğunu, aktif, öğrenci için öğrenmeyi kalıcı kılan etkinliklerin ön planda tutulduğunu, kazanımların somut olduğunu, tarih programının genel amaçlarına uygun olduğunu söylemektedirler. Öğretmen G: “ Yeni programda kazanımlar çok daha somut, ünite sonlarında bu kazanımlara ulaştığımızı söyleyebilirim” demektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Programın İçeriğine İlişkin Görüşlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Programın İçeriğine İlişkin Görüşler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
İçerikte yer alan konuların sunuluş sırası uygun biçimde düzenlenmiştir.	f	0	6	2	36	6
	%	0,0	12,0	4,0	72,0	12,0
Yeni programda ünitelere verilen ağırlığın oranından memnunum.	f	0	9	5	27	9
	%	0,0	18,0	10,0	54,0	18,0
Yeni programda her bir ünite için belirlenen ders saatleri yeterlidir.	f	4	13	10	18	5
	%	8,0	26,0	20,0	36,0	10,0
Yeni programda üniteler için belirlenen kazanımlar yeterlidir.	f	0	6	12	28	4
	%	0,0	12,0	24,0	56,0	8,0
Yeni programın içeriği öğrenciyi ezberden çok anlamaya teşvik eder niteliktedir.	f	0	8	8	27	7
	%	0,0	16,0	16,0	54,0	14,0
Yeni programın içeriği öğrencilerin tarihi olay ve nesnelere hakkında farklı bakış açılarına sahip olmalarını sağlamaktadır.	f	0	6	9	30	5
	%	0,0	12,0	18,0	60,0	10,0
Ders kitaplarında yer alan metinler öğrenciler tarafından anlaşılır niteliktedir.	f	0	7	3	35	5
	%	0,0	14,0	6,0	70,0	10,0
Yeni programda ünitelerin içeriğiyle ilgili değişimden memnunum.	f	1	8	7	28	6
	%	2,0	16,0	14,0	56,0	12,0
Tarih biliminin diğer bilimlerle ilişkisi ilgili ünitelerde vurgulanmaktadır.	f	1	4	11	30	4
	%	2,0	8,0	22,0	60,0	8,0

Öğretmenlerin % 72'si katılıyorum, % 12'si kesinlikle katılıyorum diyerek % 84'lük bir çoğunlukla "içerikte yer alan konuların sunulmuş sırasını uygun" bulmaktadırlar. Öğretmenlerin % 54'ü katılıyorum, % 18'i kesinlikle katılıyorum diyerek "ünitelere verilen ağırlığın oranından memnun olduklarını" belirtmişlerdir. "Yeni programda her bir ünite için ayrılan ders süresi yeterlidir" ifadesine öğretmenlerin % 46'sı katılıyorum, % 34'ü katılmıyorum, % 20'si kararsızım şeklinde cevap vermişlerdir. Burada öğretmenlerin % 46'sının süreyi yeterli bulduklarını söylemek mümkündür. Kazanımların tam olarak işlenebilmesi için süreyi yeterli bulmayan öğretmenler ünitelere ayrılan süreyi büyük ölçüde yeterli görmekteyiz. Öğretmenlerin % 64'ü "üniteler için belirlenen kazanımları yeterli görmekte", % 68'i "programın içeriğinin öğrenciyi ezberden çok anlamaya teşvik eder nitelikte" olduğunu ifade etmekte, % 70'i "içeriğin öğrencilere tarihi olay ve nesnelere hakkında farklı bakış açısı sağladığını"; % 80'i "ders kitaplarında yer alan metinlerin öğrenciler tarafından anlaşılabilir nitelikte" olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin % 68'i "ünitelerin içeriğiyle ilgili değişimden memnun olduğunu" ifade ederken % 18'i bu ifadeye katılmadığını, % 14'ü ise kararsız olduğunu söylemektedir. "Tarih biliminin diğer bilimlerle ilişkisi ilgili ünitelerde vurgulanmaktadır" ifadesine öğretmenlerin katılım oranı ise % 68'dir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretmenlerin yeni programın içeriğiyle ilgili büyük ölçüde olumlu görüş belirttiklerini söylemek mümkündür. Ayrıca öğretmenlerle yapılan mülakatlarda da görüşülen öğretmenlerin hepsi içerikteki değişimi olumlu bulduklarını dile getirmişlerdir. Öğretmen B: "Geçen programda gereksiz konular vardı. Özellikle Türk Dünyası Ünitesinde, öğrencinin hiç dikkatini çekmeyen ve pratikte hiç işine yaramayan konular vardı, konuların sadeleştiğini görüyoruz, bu da öğrencinin lehine bir durum" derken Öğretmen A: "Tarihte bazen fazla bilgi de işe yaramıyordu. Orta Asya Türk Tarihinde çok ayrıntılı bilgi veriyorduk. Konuların kronolojik sıraya konması iyi olur, önce Bizans-Osmanlı ilişkisi veriyor, sonra Fatih döneminde tekrar dönüyor. Konulara göre değil, kronolojik olarak verilmesi gerek. 9. sınıfta bu sorun ortadan kalktı" demektedir.

Tablo 4'de görüldüğü üzere öğretmenlerin % 66'sı "programın öğrencileri tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma yapmaya teşvik eder nitelikte", % 66'sı "öğrencilerin işbirliğine dayalı çalışmalar yapmalarını sağlayacak nitelikte", % 64'ü "öğrencilerin iletişim kurma becerilerini arttırmalarını sağlayacak nitelikte", % 60'ı "öğrencilere sorun analizi ve karar verme becerilerini kazandıracak nitelikte", % 68'i "öğrencilerin kronolojik düşünme becerisi kazanmalarını sağlayacak nitelikte", % 72'si "öğrencilerin analiz ve yorum yapma becerilerini geliştirecek nitelikte" olduğunu belirtmişlerdir. "Sınıflar ve okuldaki fiziki ortam programın uygulanabilmesi için yeterlidir" ifadesine öğretmenlerin % 56'sı katılmıyorum, % 34'ü katılıyorum, % 10'u kararsızım şeklinde cevap vermişlerdir. "Programın uygulanabilmesi için okulumuzda yeterli araç-gereç mevcuttur" ifadesini öğretmenlerden % 44'ü katılmıyorum, % 16'sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde değerlendirmişlerdir. Bu ifadeye katılanların toplam oranı % 26'dır. Öğretmenlerin bu son iki maddeye katılım oranları değerlendirildiğinde okullardaki fiziki ortam ve araç-gereç konusunda problemler yaşadıkları sonucuna varmak mümkündür.

Tablo 4. Öğretmenlerin Programın Öğrenme-Öğretme Boyutuna İlişkin Görüşlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Programın Öğrenme-Öğretme Boyutuna İlişkin Görüşler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Program öğrencileri tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma yapmaya teşvik eder niteliktedir.	f	0	5	12	30	3
	%	0,0	10,0	24,0	60,0	6,0
Program öğrencilerin işbirliğine dayalı çalışmalar yapmalarını sağlayacak niteliktedir.	f	0	3	14	31	2
	%	0,0	6,0	28,0	62,0	4,0
Program öğrencilerin iletişim kurma becerilerini arttırmalarını sağlayacak niteliktedir.	f	1	6	11	29	3
	%	2,0	12,0	22,0	58,0	6,0
Program öğrencilere sorun analizi ve karar verme becerilerini kazandıracak niteliktedir.	f	1	4	15	27	3
	%	2,0	8,0	30,0	54,0	6,0
Program öğrencilerin kronolojik düşünme becerisi kazanmalarını sağlayacak niteliktedir.	f	0	3	13	32	2
	%	0,0	6,0	26,0	64,0	4,0
Program öğrencilerin analiz ve yorum yapma becerilerini geliştirecek niteliktedir.	f	0	4	10	33	3
	%	0,0	8,0	20,0	66,0	6,0
Sınıflar ve okuldaki fiziki ortam programın uygulanabilmesi için yeterlidir.	f	12	16	5	15	2
	%	24,0	32,0	10,0	30,0	4,0
Programın uygulanabilmesi için okulumuzda yeterli araç-gereç mevcuttur.	f	8	22	7	8	5
	%	16,0	44,0	14,0	16,0	10,0

Öğretmenler mülakatlarda da fiziki yapı ile ilgili sorunlardan, tam donanımlı tarih sınıflarının olmamasından, bilgisayar, projektör gibi teknolojik eksikliklerden bahsetmişlerdir. Bu konuda Öğretmen D: "Program genel olarak iyi fakat verimli olarak uygulanabilmesi için tarih sınıfı gerekiyor" derken Öğretmen C: "Her okulda bütün materyallerin toplandığı özel sınıflar oluşturulabilse yararlı olur" demektedir. Görüşme yapılan öğretmenler yeni tarih programının öğrenme-öğretme sürecinin genel bir değerlendirmesini yaptıklarında ise eskiye göre çok daha iyi olduğunu ifade etmektedirler. Eski programa göre daha etkili, daha somut, görselliğin daha fazla olduğunu ve öğrenciyi aktif hale getirdiğini dile getirmektedirler. Bu konuda Öğretmen A: "Özellikle araştırmacı öğrenciler için çok iyi bir program olduğunu, öğrenme-öğretme sürecinin çok daha zevkli geçtiğini söyleyebiliriz" derken, Öğretmen C: "Eskiye göre öğrenci ön planda, öğrencinin düşünme becerisi, ilgi bağı kurma, kronolojik beceri ve kavramları daha rahat öğrenmesi açısından olumlu görüyorum, öğrencinin kavrayışı bu programda daha hızlı" demektedir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Programın Ölçme-Değerlendirme Boyutuna İlişkin Görüşlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Programın Ölçme Değerlendirme Boyutuna İlişkin Görüşler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Programda yer alan ölçme-değerlendirme ile ilgili açıklamalar yeterli niteliktedir.	f	3	12	7	28	0
	%	6,0	24,0	14,0	54,0	0,0
Programda yer alan ölçme-değerlendirme örnekleri yeterli niteliktedir.	f	4	13	6	27	0
	%	8,0	26,0	12,0	54,0	0,0
Programda yer alan kazanımlar ölçülebilir niteliktedir.	f	0	4	15	31	0
	%	0,0	8,0	30,0	62,0	0,0
Program öğrencideki öğrenme ürününü ve öğrenme sürecini değerlendirmeye yardımcı olmaktadır.	f	0	5	13	31	1
	%	0,0	10,0	26,0	62,0	2,0
Programda yer alan ölçme-değerlendirme araçları öğrencilerdeki gelişim farklılıklarını ortaya çıkarır niteliktedir.	f	0	8	15	27	0
	%	0,0	16,0	30,0	54,0	0,0
Programda yer alan ölçme-değerlendirme araçları öğrenme eksikliklerini belirlemede faydalıdır.	f	0	6	11	33	0
	%	0,0	12,0	22,0	66,0	0,0

Tablo 5’de görüldüğü üzere “programda yer alan açıklamalar yeterli niteliktedir” ifadesine öğretmenlerin % 56’sı katılıyorum derken, toplam % 30’u katılmadıklarını belirtmişler, % 14’ü ise kararsızım şeklinde cevap vermişlerdir. “Programda yer alan ölçme-değerlendirme örnekleri yeterlidir” ifadesini öğretmenlerin % 54’ü katılıyorum, % 34’ü katılmıyorum, % 12’si kararsızım şeklinde cevaplamışlardır. Öğretmenlerin % 62’si “programda yer alan kazanımları ölçülebilir nitelikte” bulmakta, % 64’ü “programın öğrencideki öğrenme ürününü ve öğrenme sürecini değerlendirmeye yardımcı olduğunu” düşünmektedir. Öğretmenlerden % 54’ü “programda yer alan ölçme-değerlendirme araçları öğrencilerdeki gelişim farklılıklarını ortaya çıkarır niteliktedir” ifadesine katılmaktadır. Son olarak öğretmenlerin % 66’sı “programda yer alan ölçme-değerlendirme araçları öğrenme eksikliklerini belirlemede faydalıdır” ifadesine katılmakta, % 22’si ise bu konuda kararsız olduğunu belirtmektedir. Bu tablodaki sonuçlara göre öğretmenlerin yeni programın ölçme-değerlendirme boyutunu genel anlamda olumlu değerlendirmektedirler. Fakat kararsızların oranının katılıyorum ifadesine yakın olması nedeniyle öğretmenlerin bir kısmının ölçme-değerlendirme konusunda henüz net bir fikre sahip olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Mülakatlarda da öğretmenlerin yarısından fazlası ölçme-değerlendirme konusunda eski programa göre olumlu bir değişiklik olduğunu dile getirirken, öğretmenlerden biri bu konuda fazla bilgilendirilmediklerini, bir diğeri ise sınıf geçme yönetmeliğinde gerekli düzenlemeler yapılmadığı sürece ölçme-değerlendirme konusunda fazla değişiklik şanslarının olmadığını ifade etmektedir. Ölçme-değerlendirme konusunda Öğretmen C: “*Kitapta örneği olduğu gibi klasik, test, doğru-yanlış, boşluk doldurma teknik-*

leri uyguluyorum. Bunun klasik metotlara göre daha öğretici ve daha objektif bir ölçme metodu olduğunu düşünüyorum. Yeni ölçme-değerlendirme sistemi geçen yıllara göre gayet başarılı sonuçlar doğuruyor. En azından kırık not olarak nitelendireceğimiz notları öğrenciler aşıyorlar. 60'lı, 70'li, 80'li notlar görebiliyoruz, en düşük notun yüksek olması da dersin sevilmesini etkiliyor tabi. Eskiden sınıfın kötü öğrencisi 35 aldığımda ne kadar çalışırsam çalışayım tarih dersinde daha iyisini yapamıyorum diye düşünüyordum. Yeni sistemde aynı tip öğrenci 65 alıyor, aslında değişen bir şey yok yine sınıf ortalamasının altında kalıyor. Ancak derse bakışı değişiyor, bu da öğretmeni güçlendiriyor” demektedir.

Sonuçlar ve tartışma

Uygulanan anket ve mülakat sonuçlarına bakıldığında tarih öğretmenlerinin 2007 yılı 9. sınıf tarih öğretim programı hakkında olumlu bir tutuma sahip olmakla birlikte, eski programın uygulanması sırasında yaşanan sorunların tam olarak giderilmediğini düşünerek programla ilgili birtakım tereddütler yaşadıkları görülmektedir. Bu tereddütlerin öğretmenlerin programın uygulanması konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmelerinden ve programın uygulandığı ilk sene olmasından kaynaklanması mümkündür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı programı uygulama konusunda kendini yeterli bulurken, bir kısmı da programı daha iyi bilenler tarafından meslek içi eğitimin verilmesi gerektiğini ayrıca programın uygulanmasıyla ilgili öğretmenlere yardımcı kitapların dağıtılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler programın uygulanması konusunda alt yapıdan kaynaklanan bazı eksiklikler yaşadıklarını da ifade etmişlerdir. Aşağıda anket ve mülakat çalışmalarından elde edilen bulgular araştırmanın konusuyla ilgili literatürde karşılaşılan bazı araştırma sonuçları ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Bir dersin etkili öğretilmesinde öğretim programının içeriği, öğrencilere kazandırmayı hedeflediği bilgi ve beceriler, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme süreci arasındaki ilişki çok önemlidir. Safran (2006, s. 26–30) tarih programlarının öğrencilere düşünme becerisi, gözlem, sorgu, değerlendirme, yargı ve haberleşme becerilerini kazandırması gerektiğini belirtmektedir. Yeni tarih öğretim programının kazanımlarını değerlendiren öğretmenler kazanımları büyük oranda eski programdakine kıyasla daha iyi bulduklarını dile getirmişlerdir. Eskiye göre öğrenciye ulaşmanın daha kolay olduğunu, aktif, öğrenci için öğrenmeyi kalıcı kılan etkinliklerin ön planda tutulduğunu, kazanımların somut olduğunu, tarih programının genel amaçlarına uygun olduğunu söylemektedirler. Özellikle programın kazanım ifadeleri ile dersin genel amaçları arasındaki uyumu olumlu değerlendiren öğretmenler programın kazanımlarının tam olarak işlenebilmesi için ayrılan süreyi yeterli bulmaktadırlar. Programda yapılan değişiklikler olumlu bulunsa da ders süresinin az olması öğretmenler için hala sorun teşkil etmektedir.

Kazanımların somut olması süreç sonunda değerlendirilmesini de kolaylaştırmaktadır. Ayrıca programda yer alan etkinlik örnekleri de kazanımların gerçekleştirilmesi konusunda yol gösterici olmaktadır. Güven ve Alp (2008) Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının kazanımlarına yönelik öğretmen görüşlerini, öğrencinin gelişim özelliklerine uygun, birlikte çalışma ve işbirliği yapmayı destekler, problem çözme becerisini geliştirir, yaratıcı ve çok yönlü düşünmeye sevk eder, vatandaşlık görev ve sorumluluklarını kavramaya yardımcı olur niteliktedir şeklinde özetlemişlerdir. Sosyal Bilgiler Dersi ve Tarih Dersi arasındaki bağlantı düşünüldüğünde 2007

Yılı Tarih Dersi Öğretim Programı da tarih öğretmenleri tarafından aynı kazanımları sağladığı şeklinde değerlendirilmiştir. Yıldırım vd.(2006) de yeni Fen Bilgisi Öğretim programının ezberci öğretimi engeller nitelikte olduğunu, öğrencileri inceleme ve araştırmaya sevk eder nitelikte olduğunu belirtmişlerdir. Yeni programların davranışçı yaklaşımı değil de öğrenci merkezli öğretim yöntemlerini benimsemeleri genel olarak programların uygulanmasına olumlu biçimde yansımış ve öğrencilerin derslerde aktif hale gelmelerinde etkili olmuştur sonucuna ulaşmak mümkündür.

Programın içeriğiyle ilgili yapılan değişiklikleri olumlu değerlendiren öğretmenler özellikle öğrencinin ilgisini çekmeyen bazı detay konuların programdan çıkarılmış olmasından ve konuların sunuluş sırasından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Fakat buna rağmen derslere ayrılan süreyi yeterli bulmayan öğretmenler, kazanımlar konusunda da belirttikleri gibi programın uygulanmasında bir süre sorunu olduğunu düşünmektedirler. Safran (2006) bir konu veya olay sınıfın ilgisini çekmediğinde programdan çıkarılmalıdır demektedir. İçerikle ilgili zaman zaman böyle değişikliklerin yapılması öğrencilerin derse olan ilgilerinde ve bakış açılarında da olumlu sonuçlar ortaya çıkarabilir. Yeni 9. Sınıf Tarih Öğretimi Programı ile ilgili öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde öğretmenler içerikteki değişikliklerden memnun olduklarını ifade etmektedirler. Fakat bununla birlikte öğretmenlerin “yeni programda her bir ünite için belirlenen ders saati yeterlidir” ifadesini değerlendirirken çoğunlukla kararsız kalmaları programda bir süre sorunu olduğunu düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenler programda yer alan temel beceriler ve tarihsel düşünme becerilerinin öğrenme-öğretme sürecinde öğrenciye kazandırılması konusunda olumlu düşünmekte ve öğrenme-öğretme sürecinin öğrenciyi aktif kıldığını belirtmektedirler. Programın öğrenme-öğretme boyutuna ilişkin teorik alt yapıyı olumlu değerlendiren öğretmenler, programın hayata geçirilmesi konusunda fiziksel olanakları yeterli bulmamaktadırlar. Okullarda gerekli materyallerle donatılmış tarih sınıflarının olmaması ve kalabalık sınıflar çözümlenememiş problemlerin başında gelmektedir. Öğrenme-öğretme sürecinde önemli olan bir nokta öğrencilerin farklı ilgileri ve farklı özelliklerinin de olduğunu göz önünde bulundurmak ve bu doğrultuda zengin içeriğe sahip etkinliklerle dersi çok boyutlu hale taşıyabilmektir. Bu da öğretmenlerin öğrencilerini tanımaları, onların kişisel özelliklerini, ilgi ve beceri alanlarını bilmeleleriyle mümkün olabilir. Öğretmenler tarih sınıflarının olmamasını ve araç-gereç eksikliklerini bu konuda problem olarak dile getirmişlerdir. Bu eksikliklerin tamamlanması ve tam donanımlı tarih sınıflarının oluşturulmasıyla bu sürecin çok daha etkili hale geleceğini düşünmektedirler.

Türkiye’deki yeni coğrafya öğretim programını öğretmenlerin bakış açısıyla değerlendiren Demirci (2008) öğretmenlerin yeni programın uygulanışı konusundaki engellerin çoğunun programın kendisi ile değil, eğitim ve öğretimin genel problemleri ile ilgili olduğunu belirttiklerini dile getirerek aynı konuya vurgu yapmaktadır. Baltacıoğlu tarih derslerinde öğrencilerin kendi deneyimlerini oluşturabilmeleri için tarih belgelerinden oluşan bir tarih odası veya müzesi oluşturulmasını, bu mekanın harita, tarih kitapları, arkeolojik kalıntılar, grafikler, şekiller, projeksiyonlar, sandalye ve masalarıyla bütün fiziki ve sosyal şartları taşıması gerektiğini belirtmektedir (Baltacıoğlu, 1935 Akt. Ata, 2000, 596). Güven (2008) de yaptığı araştırmada öğretmenlerin yeni ders programlarının uygulanması için ayrılan ders süresinin yetersiz-

liği; etkinliklerin uygulanması için gerekli araç-gereç ve yardımcı ders materyali eksikliği ve kalabalık sınıfların olması gibi sorunlarla karşılaştıklarını saptamıştır. Aynı sorunlar yeni tarih programını değerlendiren öğretmenler tarafından da ifade edilmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu da ölçme-değerlendirme konusunda eskiye göre olumlu bir gelişme yaşandığını ifade etmişleridir. Fakat bunların yanında öğretmenler en çok programın ölçme-değerlendirme kısmında tereddütler yaşamaktadırlar. Öğretmenler programın öğrencideki öğrenme ürünü ve sürecini değerlendirmeye yardımcı olduğunu, alternatif ölçme araçlarıyla farklı özelliklere sahip öğrencilerin farklı ilgi ve yeteneklerin değerlendirilmesinin mümkün olduğunu düşünmekte fakat programda yer alan ölçme-değerlendirme örneklerini yeterli bulmamaktadırlar. Yapıcı ve Demirdelen (2007) in sosyal bilgiler öğretim programına ilişkin araştırmalarında da programa uygun ölçme-değerlendirme yapabilmenin öğretmenlerin en büyük sıkıntılarında biri olduğu görülmüştür.

Öneriler

Çalışma sonuçlarından hareketle Yeni tarih öğretim programının daha etkili ve verimli uygulanabilmesi için aşağıdaki önerilerin göz önünde bulundurulmasında fayda bulunacağı söylenebilir:

Öğretmenlere yeni programın uygulanması konusunda hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmeli, hizmet içi eğitim programları teorik bilgilerle sınırlı kalmamalı, öğretmenlere programla ilgili uygulamalar ve örnekler gösterilmelidir. Yeni tarih kitaplarıyla ilgili MEB tarafından yazdırılan öğretmen kılavuz kitabının bir an önce bitirilerek okullara gönderilmesinin bu konuda katkı sağlayacağı söylenebilir.

Okulların fiziki koşulları iyileştirilmeli; okullarda tarih dersi için gerekli materyallerin bir arada bulunduğu tarih derslikleri oluşturulmalıdır. Hazırlanan bu tarih sınıflarında bilgisayar, haritalar, projeksiyon cihazı, tarih dersi için gerekli görsel kaynaklar bulunmalıdır. Bu materyallerin her defasında farklı sınıflara taşınmasında oluşturulan tarih sınıflarında bulunması dersin işlenişi ve materyallerin uzun süreli korunabilmesi açısından da olumlu sonuçlar verebilir.

Programın daha verimli uygulanabilmesi ve yeterince etkinlik örneğine yer verilebilmesi için haftalık tarih ders saati sayısı artırılmalı veya programdaki ayrıntılı bazı konuların programdan çıkarılıp diğer konulara ayrılan zamanın artırılması sağlanmalıdır.

Tarih ders kitaplarında ve kaynaklarda daha fazla görselliğe yer verilmelidir. Tarih ders kitaplarında daha fazla resim, fotoğraf, karikatür, harita vs. kullanılmalı, var olan görsel materyalin ise kalitesi artırılmalıdır.

Yeni tarih öğretim programlarının proje ve performansa dayalı birçok etkinlik içermesi ve öğrenmenin sınıfla sınırlı kalmaması sebebiyle öğrenci velileri de yeni öğretim programları hakkında bilgilendirilmelidir.

Kaynakça

ATA, Bahri (2000) "İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Tarih Öğretimi", **Türk Kültürü**, Sayı: 450, (2000), ss. 590-601.

ATA, Bahri (2002). Müzelerle ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi; Tarih Öğretmenlerinin "Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri", Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

ÇAPA, Mesut (2005). "Türkiye'de 1930 Öncesi Tarih Öğretimi", **Toplumsal Tarih Dergisi**, 129, ss. 80-87.

ÇEPNİ, Salih (2007). **Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş (3.baskı)**, Celepler Matbaacılık, Trabzon.

DEMİRCİ, Ali (2008). "Türkiye'deki Yeni Coğrafya Öğretim Programının Öğretmenlerin Bakış Açısından Değerlendirilmesi", **Milli Eğitim Dergisi**, Bahar 2008, S. 178, ss. 105-121.

Felsefe Kurumu Seminerleri (1975). Türkiye'de Tarih Eğitimi, Ankara.

GÜVEN, Bülent ve ALP, Sibel (2008) "Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Kazanımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri", **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı: 177, Kış 2008, ss. 153-166.

GÜVEN, Semra (2008). "Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Programlarının Uygulanmasına İlişkin Görüşleri", **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 177, ss. 224-237.

KABAPINAR, Yücel (2008). Kredili Sistem ve Lise Tarih Kitapları, **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**, Salih Özbaran (Ed.), (2. baskı), İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

KÖSTÜKLÜ, Nuri (1998). **Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi (2. baskı)**, Kuzucular Ofset, Konya.

ÖZBARAN, Salih (1992). **Tarih ve Öğretimi**, Cem Yayınevi, İstanbul.

SAFRAN, Mustafa (2006). **Tarih Eğitimi Makale ve Bildiriler**, Gazi Kitapevi, Ankara.

SAFRAN, Mustafa (2010). Tarih Nasıl Öğretilir? Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul.

YILDIRIM, Halil İbrahim, ŞENSOY Önder ve KARATEPE Ahmet (2006). "Fen Bilgisi Öğretim Amaçlarının Gerçekleştirilmesinde Yeni Programın Öğretme-Öğrenme Boyutunda Uygunluğu Konusunda Öğretmen Görüşleri", **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı: 20, ss. 33- 41.

, 9. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı, 2007.

, Değişiklikler, 1981,1982,1983,1991,1992.

, "Öğretmen Gözüyle Yeni Sosyal Bilgiler Programı: Adana İlinde Bir Araştırma", Ahmet DOĞANAY, Mediha SARI, Mayıs 2008.

, "İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri", Mehmet YAPICI, Ceren DEMİRDELEN, Mayıs 2007.

TEACHERS' VIEWS ON THE NEW (2007) NINTH GRADE HISTORY CURRICULUM IN TURKEY

Semih AKTEKİN*

Derya CEYLAN**

Abstract

This study aims to explore teachers' views on the new (2007) Turkish ninth grade history curriculum in terms of general features, content, acquisition, teaching-learning process and measurement and evaluation aspects of it. In this study descriptive research method has been used. The study was conducted in cooperation with fifty history teachers working at secondary schools in Giresun and districts in 2008-2009 academic year. A questionnaire was applied to fifty history teachers. Moreover, ten history teachers were also interviewed. The percentage and frequency of the data obtained as a result of the study were analysed and shown in the tables. According to the study most of the history teachers find the ninth grade 2007 History Curriculum positive in theory but expressed their uncertainty about implication of it. Inadequate facilities at schools and insufficient time period of lessons along with lack of in service training are seen as obstacles in practising the curriculum.

Key Words: New (2007) history curriculum in turkey, history education in turkey, history education

* Assist. Prof. Dr.; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fak., Tarih Eğitimi ABD, Trabzon

** Research Assistant; Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, Giresun